

שמחת תורה – הכנה לכל השנה

הרב פרופ' דניאל הרשקוביץ

- 1. לקוט שמעוני תורה פרשת פינחס רמז תשפב**
אמר רבי לוי: בכל חדש וחדש [שבקיץ] בקש הקב"ה ליתן לישראל מועד, בניסן נתן להם פסח, באייר נתן להם פסח קטן, בסיון נתן להם עצרת, בתמוז היה בדעתו ליתן להם מועד גדול ועשו העגל ובטל תמוז ואב ואלול, ובא תשרי ופרע להם ראש השנה ויום הכפורים והחג, א"ל הקב"ה לאחרים הוא פורע ושלו אינו נוטל תן לו יומו, ביום השמיני עצרת תהיה לכם
- 2. מסכת סוכה דף מח עמוד א ומסכת פסחים דף עא עמוד א**
(דברים טז) "והיית אך שמח" - לרבות לילי יום טוב האחרון.
- 3. משנת רבי אליעזר פרשה א עמוד 14**
המיעוט שלש לשונות: אך רק, מן. אך למעט כיצד? "וישאר אך נח"
- 4. רש"י על ויקרא פרק כג פסוק לו**
עצרת הוא - עצרתי אתכם אצלי כמלך שזימן את בניו לסעודה לכך וכך ימים, כיון שהגיע זמנו להפטר אמר בני בבקשה מכם, עכבו עמי עוד יום אחד, קשה עלי פרידתכם
- 5. שפת אמת על דברים**
שמחת תורה הוא הכנה על כל השנה להיות קבוע בתורה... ולכן בתחלת השנה יש שמחת תורה שיתבונן האדם גדלות התורה שהם דברי אלקים חיים, וע"י התשוקה והשמחה להתדבק בתורה נשאר אח"כ דביקות מעסק התורה... ע"י השמחה בתחלת השנה שקובע בלבו וקשה לו לפרוש מדברי תורה, מועיל לו שלא ישכח לגמרי אף שעוסק בדברים אחרים. וכתב "שמח זבולון בצאתך", וקשה: כי למה ישמח בחלק זה? רק שהוא עצה שע"י השמחה קודם שיצא לסחורה ע"י זה יהיה נשמר בצאתו
- 6. ספר שם הגדולים (חיד"א) - חלק גדולים - מערכת ס אות ד**
רבינו סעדיה חיבר שיר במשקל על מנין אותיות שיש בתורה מאל"ף עד תי"ו וראיתו בדפוס ישן. ועוד ראיתו בכ"י ושם נאמר בכ"י דרך בדיחותא שאול הגאון רבינו סעדיה לחייט אחד הבא אצלו כמה תפירות תפרת היום, והחייט השיבו מעלתו יאמר לי כמה אותיות יש בתורה. והגאון נצטער מאד על זה שמימי לא שאלו אדם ולא ידע להשיב רק הפעם ההוא, ונצטער כמה ימים ולא ידע לכיון המנין עד שהשיב בשם ובא מלאך וגילה לו ושמח לבו על הדבר מאד
- 7. מסכת קידושין דף ל עמוד א**
לפיכך נקראו ראשונים סופרים - שהיו סופרים כל האותיות שבתורה, שהיו אומרים: וא"ו (ויקרא יא) דגחון - חציין של אותיות של ס"ת, (ויקרא יז) "דרש דרש" - חציין של תיבות, (ויקרא יג) "והתגלח" - של פסוקים... בעי רב יוסף: וא"ו דגחון מהאי גיסא, או מהאי גיסא? א"ל: ניתי ס"ת ואימנינהו! מי לא אמר רבה בר בר חנה: לא זזו משם עד שהביאו ספר תורה ומנאום? א"ל: אינהו בקיאי בחסירות ויתרות, אנו לא בקיאינו. בעי רב יוסף: והתגלח מהאי גיסא, או מהאי גיסא? א"ל אביי: פסוקי מיהא ליתו לימנו! בפסוקי נמי לא בקיאינו... תנו רבנן: חמשת אלפים ושמונה מאות ושמונים ושמונה פסוקים הוו פסוקי ס"ת
- 8. ספר אגרא דכלה (רבי צבי אלימלך שפירא מדינוב, בעל "בני יששכר") - דף ח עמוד א ודף שנד עמוד ב**
ר"ת בראשית, ת, "בשביל" ששים "רבוא" אותיות "תורת" ישראל. בשביל ישראל ר"ת בראשית, "בשביל" ששים "רבוא" תמימי "אורות" ישראל
- 9. ספר מגלה עמוקות (רבי נתן נטע שפירא מקרקוב) על ואתחנן - אופן קפו**
ישראל - נוטריקון "יש" ששים "רבוא" אותיות "לישראל"
- 10. שו"ת חוות יאיר סימן רלה**
רק שלא אבין מספר ששים ריבוא אותיות שא"א לשכלי הדל להולמו אחר שסכום פסוקי תורה לפי הנדפס בחומשין ה' אלפים תתמ"ה ובש"ס קדושין ל' סע"א ה"א תתפ"ח והוא ודאי ל"ק דלא בקיאינו בפסוקים כמ"ש שם בגמ'... אפילו ה' בכל פסוק צ"ט אותיות כפסוק ועתה ישראל וגו' או ק' אותיות א"א שיהיו ששים ריבוא שהרי אין בתורה ששת אלפים פסוקים
- 11. פני יהושע מסכת קידושין דף ל עמוד א**
ודבר זה כמעט שהוא דבר מוסכם ונזכר בזוהר ובספר הקדוש שני לוחות הברית במקומות הרבה. ועמדתו משתומם ומתפלא לפי חשבון חמשים פסוקים שיערתי בלבי שלא יהיו אותיות התורה כי אם חצי ערך החשבון המוזכר... אמנם אף שאין אני כדאי נראה לי דהדברים ג"כ כפשוטן דמאחר שמצאנו שמספר האותיות שבתורה ממש הן ל"א ריבוא וא"כ שפיר מצינו למימר ג"כ שהן ששים ריבוא עם התרגום שנמסר ג"כ בסיני כדאיתא במדרש ובספרים הקדמונים הרבה מאד וביחוד בספר של"ה בענין שנים מקרא ואחד תרגום. ועוד נראה לי לפרש בענין יותר מרווח שכל אות מאותיות התורה יש לה שני בחינות קדושות ממש ענין הכתיבה שנכתב באצבע אלקים וענין קדושת הקריאה שדיבר הקב"ה עם משה... וא"כ כל התורה כיוצא בה הכתיבה לחוד והקריאה לחוד וא"כ שפיר מצינו למימר שעולין סמ"ך ריבוא ל"א ריבוא דכתיב וכו' ט דקריין וכמה אותיות לרוב שאין

ניכרין כלל במבטא ואין בהן אלא בחינת כתיבה כאותיות הווין ואלפין שבאמצע התיבה והנחה, כן נראה לי נכון בעזה"י ואם שגיתי אתי תלין וה' הטוב יכפר בעדי

12. מאמר הנפש לרבי מנחם עזריה מפאנו - חלק ג פרק ה

והנה יש בתוכינו איש תם וישר הר' משה בן יששכר שהיה ישעי' משתבח בתפלתו באמרו על הכשרים שכמותו איה שוקל איה סופר וכבר קדמוהו הגאון ר' סעדיה במנין כל אות ואות מהאלפ"א בית אשר בכל המקרא, אך זה משה האיש ספר ושקיל כל פסוקי תנ"ך אחד לאחד למנין האותיות והתיבות והיה לפנינו בבית המדרש והעיד מתוך הכתב כי אין בתורה אותיות במספר זולתי שלשים רבוא, וחצי בקרוב

13. שם חלק ג פרק ו

והנה אחרי שבירתם נתלקטו בספר תורה מן האותיות פורחות לאלפים כמניו ש"ה והנשאר נותר לבדו מפוזר ומפורד עד שבאו הנביאים והמדברים ברוח הקודש לברר מקצתם בסוד מקרא, והתנאים האירו מקצתם בסוד משנה, והאמוראין עמהם בסוד גמרא הכולל את הפרד"ס, פש"ט רמ"ז דרו"ש סו"ד, ואלה הג' כיתות גרמו תוספות שלשה כמנין פזור"ה אלמא ש"ה של תורה עם פזורה כדאמרן הם כמנין ישראל במדבר סיני בקרוב וכל זה כפתור ופרח

14. מסכת שבת דף עח עמוד א

משנה. המוציא חבל - כדי לעשות אוזן לקופה, ... נייר מחוק - כדי לכרוך על צלוחית קטנה של פלייטון. עור - כדי לעשות קמיע, קלף - כדי לכתוב עליו פרשה קטנה שבתפילין, שהיא שמע ישראל

15. תוספות מסכת סוטה דף יז עמוד א ד"ה "אינו כותב"

תימה בפ' המוציא (שבת דף עח): דתנן קלף כדי לכתוב עליו פרשה קטנה שבתפילין שמע ישראל אמאי לא קתני פרשת סוטה דשיעור זוטא?

16. רמב"ם הלכות תפילין ומזוזה וספר תורה פרק ז הלכה ו

נזדמנה לו תיבה בת שתי אותיות לא יזרקנה בין הדפין אלא יחזיר לתחלת השיטה, נזדמנה לו בתוך השיטה תיבה בת עשר אותיות או פחות או יתר ולא נשאר מן השיטה כדי לכתוב את כולה בתוך הדף אם יכול לכתוב חציה בתוך הדף וחציה חוץ לדף כותב ואם לאו מניח המקום פנוי ומתחיל מתחלת השיטה

17. ש"ך יורה דעה סימן רעה ס"ק ד

... כשיעור ט' אותיות קטנות ...

18. ספר פרי צדיק לראש חודש אלול - אות א

שכל אחד מישראל יש לו חלק בתורה אות או חלק מאות כמו שכתבו הרמזי ישרא"ל נוטריקון יש ששים רבוא אותיות לתורה. והיינו שאות אחד מורכב מאיזה אותיות

19. מלכים ב פרק ד ח"ג

וְיְהִי הַיּוֹם וַיַּעֲבֹר אֱלִישֶׁעַ אֶל שׁוֹנָם וְשָׁם אִשָּׁה גְדוֹלָה וַתְּחַזֵּק בּוֹ לְאַכֵּל לֶחֶם וַיְהִי מְדִי עֲבָרוֹ יִסֵּר שְׁמָהּ לְאַכֵּל לֶחֶם: וַתֹּאמֶר אֶל אִשָּׁה הֲנֵה נָא יַדְעֵתִי כִּי אִישׁ אֶלְקִים קְדוֹשׁ הוּא עֲבַר עָלֵינוּ תְּמִיד: נַעֲשֶׂה נָא עֲלֵית קִיר קְטָנָה וְנִשְׁכַּב לִּי שָׁם מִטָּה וְשִׁלְחָן וְכֶסֶף וּמְנוֹרָה וְהָיָה בָּבֹאוֹ אֲלֵינוּ יִסֹּר שְׁמָהּ: וַיְהִי הַיּוֹם וַיָּבֹא שְׁמָהּ וַיִּסֵּר אֶל הָעֲלִיָּה וַיִּשְׁכַּב שְׁמָהּ: וַיֹּאמֶר אֶל גִּיחֲזִי נַעֲרוֹ קְרָא לְשׁוֹנְמֵית הַזֹּאת וַיִּקְרָא לָהּ וַתַּעֲמִד לְפָנָיו: וַיֹּאמֶר לוֹ אָמֵר נָא אֵלֶיךָ הֲנֵה חֲרַדְתָּ אֲלֵינוּ אֵת כָּל הַחֲרָדָה הַזֹּאת מָה לַעֲשׂוֹת לָךְ הֲיֵשׁ לְדַבֵּר לָךְ אֶל הַמֶּלֶךְ אוֹ אֶל שַׂר הַצָּבָא וַתֹּאמֶר בְּתוֹךְ עַמִּי אֲנִי יֹשֶׁבֶת:

20. זוהר כרך ב (שמות) פרשת בשלח דף מד עמוד א

"ויהי היום" - מאן הוא יומא דא? ... ההוא יומא יומא טבא דראש השנה הוה דאתפקדו ביה עקרות דעלמא ואתפקדן ביה בני עלמא ... "ומה לעשות לך היש לדבר לך אל המלך או אל שר הצבא" - וכי מלה דא למה אצטריכא לגבי אתתא דלא נפקת ולא אזלת ולא עאלת בהיכלא דמלכא? אלא יומא דא הוה גרים דכל בני עלמא קיימין בדינא, ובההוא יומא אקרי קודשא בריך הוא מלך המלך המשפט, אמר לה אי את אצטריך לך לגבי מלכא עלאה על עובדין די בידך. "ותאמר בתוך עמי אנכי יושבת" - מאי קאמרת? אלא בשעתא דדינא תליא בעלמא לא יתפרש בר נש בלחודוי ... אינון דאשתמודעון ורשימין בלחודייהו אף על גב דזכאין אינון - אינון אתפסן בקדמיתא, ועל דא לא לבעי ליה לאיניש לאתפרשא מבין עמא לעלם דבכל זמנא רחמי דקודשא בריך הוא על עמא כלהו כחד, ובגיני כך אמרה בתוך עמי אנכי יושבת ולא בעינא לאתפרשא מנייהו כמה דעבדנא עד יומא דין

21. קהלת פרק ז פסוק כ

כי אדם אין צדיק בְּאָרֶץ אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה טוֹב וְלֹא יִחָטָא:

22. ויקרא רבה (וילנא) פרשה ל

פרי עץ הדר אלו ישראל מה אתרוג זה יש בו טעם ויש בו ריח כך ישראל יש בהם בני אדם שיש בהם תורה ויש בהם מעשים טובים כפות תמרים אלו ישראל מה התמרה הזו יש בו טעם ואין בו ריח כך הם ישראל יש בהם שיש בהם תורה ואין בהם מעשים טובים וענף עץ עבות אלו ישראל מה הדס יש בו ריח ואין בו טעם כך ישראל יש בהם שיש בהם מעשים טובים ואין בהם תורה וערבי נחל אלו ישראל מה ערבה זו אין בה טעם ואין בה ריח כך הם ישראל יש בהם בני אדם שאין בהם לא תורה ולא מעשים טובים ומה הקב"ה עושה להם לאבדן אי אפשר אלא אמר הקב"ה יוקשרו כולם אגודה אחת והן מכפרין אלו על אלו ואם עשיתם כך אותה שעה אני מתעלה